

Luomualan ajankohtaiskatsaus

Tampere 27.3.2020
Jaana Elo
Kamparsin Luomutila

Luomu EU:n alueella

- Luomun pinta-ala 13,4 milj. ha
 - 7,5 % kok. pinta-alasta
- Kasvua 34 % v. 2012 -> 2018
 - Itävalta 24,1 %
 - Viro 20,6 %
 - Ruotsi 20,3 %
 - Italia 15,2 %
 - Tsekki 14,8 %
 - Latvia 14,5 %
 - Suomi 13,5 %
 - Slovenia 10 %

Luomu muuttuvassa maailmassa

- Ruokatrendien vaikutukset
- Vastuullisuus
- Kasvisruoka / vegaani
- Pakkaukset
- Tulevaisuuden kuluttajat

Luomu Suomessa

- v. 2019 Luomutiloja 5130 kpl – 306 000 ha
- Peltoalasta luomua 13,5 %
- Luomukotieläintiloja yhteensä 973 kpl
- Suurin osa luomueläintiloista tuottaa naudanlihaa tai maitoa
- Lihasika vain 15 ja luomubroileritiloja 3 kpl
- Luomukananmunia tuotti 53 tilaa

- Luomuelintarvikkeiden valmistajia n. 800 (ml. Tukut)

Luomun markkinoista

- Kaksinkertaistunut 2010-luvulla
- Luomun myynti päivittäistavarakaupoissa 369 milj. euroa (v. 2019)
- Suurimmat tuoteryhmät – 45 % luomumyynnistä:
 - Hedelmät
 - Maito ja muut nestemäiset maitotuotteet
 - Vihannekset
 - HEVI-osastolta yli 20% kaikesta PT-kaupan luomumyynnistä
 - Kahvi
 - Kananmunat
- Suhteessa eniten kasvanut:
 - Pakasteet ja panimotuotteet

Luomun markkinoista

- Kotimaisen luomun osuus ?
- Suoramyynti ?
 - Tilapuodit
 - Reko-toiminta
 - Torimyynti

- Luomun vienti 25-30 milj. euroa (2018)
 - Mylly- ja leipomotuotteet
 - Maitovalmisteet
 - Luonnontuotteet

Luomun markkinapotentiaalit - Ammattikeittiöt

- 12 500 ruokaa valmistavaa keittiötä
 - Julkisia n. 2 500
- n. 700 milj. annosta/vuosi
 - Julkinen sektori 250 milj. annosta/vuosi
- 350 milj. euroa julkisen sektorin elintarvikehankintoihin

Lyhyt matematiikka – Luomun tavoite 20 % v. 2020

- 350 milj. € ostoista 70 milj. € luomuun
- n. 700 milj. annoksesta 140 milj. luomuannosta
- n. 700 milj. annosta -> n. 350 milj. kiloa raaka-ainetta -> n. 70 milj. kiloa luomua
- yli 40 % haluaa lisätä luomun käyttöä
- Eniten käytetään maitoa ja maitotaloustuotteita, viljatuotteita, vihanneksia ja kasviksia sekä hedelmiä ja marjoja
- MIKSI EMME PÄÄSSEET TÄHÄN ?

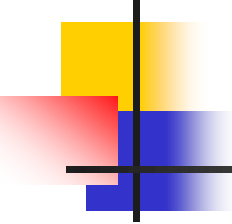

Uusi Luomuasetus Soveltamisala

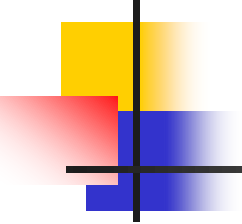
- Elävät tai jalostamattomat maataloustuotteet ml. lisäysaineistot
- Elintarvikkeet ja rehut
- Eräät muut läheisesti maatalouteen liittyvät tuotteet (liite I)
- Ei ateriapalvelutoimintoja
- Ei kosmetiikkaa
- Ei tekstiilejä

Luomuasetuksen uudistuksesta

- Neuvoston asetus 834/2007
- Komission asetus 889/2008
 - Voimaan 1.1.2009
- Uusi perusasetus (848/2018), hyväksyttiin 5/2018
 - Soveltaminen v. 2021 alusta
 - Runsaasti toimeenpanosäädöksiä vielä valmistelematta
 - Tuotantosäännöt
 - Valvontaa koskevat säännöt
 - Kolmasmaatuonti
 - Kaikkea ei ehditä ennen 2020 loppua...

EU Toimeenpanosäädännöstä

- Täytäntöönpanosäädökset (IA)
 - KOM hyväksyy = KOM pitää antaa
 - Tietyt lannoitteet, kasvinsuojeluaineet
- Delegoitu säädös (DA)
 - Komissiolla on valta antaa eli komissio VOI antaa
 - Delegoitu = parlamentilta komissiolle siirretty päätösvalta (art. 54)
 - Parlamentti tai neuvosto voi peruuttaa delegoinnin eli siirretyn säädösvallan
 - Esim. merkinnät, eläinten alkuperä
 - Säättäminen vaatii enemmän aikaa

Valmisteilla olevat DA

■ Tuotantosäännöt:

- Siirtymävaiheen ja tavanomaisen lisäysaineiston käyttö
- Monimuotoaineiston tuotanto ja markkinointi
- Täydentävät säännöt koskien poikkeustilanteita

■ Valvontasäännöt:

- Ryhmäsertifiointi
- Luomusertifikaatin malli
- Jäljitys- ja kirjaamisvaatimukset

Valmisteilla olevat IA

■ Tuotantosäännöt:

- Tuotteiden merkitseminen
- Siirtymävaiheen lyhentäminen
- Eläintuotanto
- Elintarvikkeiden jalostustekniikat
- Lisäysaineistorekisterit (hyv. 3.3.2020)
- Luomutuotannossa sallitut tuotteet ja aineet

■ Valvontasäännöt:

- Varotoimenpiteet
- Näytteenotto

Vielä puuttuu...

- Liitteen I mukaiset, uudet tuotteet
 - Hiivat
 - Merisuola ja muut suolat
 - Karstaamaton villa ja puuvilla, vuodat
 - Eteeriset öljyt (kukista, lehdistä, hedelmistä höyrytislattut)
 - Kasvipohjaiset rohdosvalmisteet
- Kasvintuotannon puhdistus- ja desinfektointiaineet
- Hyönteiset
- Luonnonkumit ja hartsi (pihka)
- Torjunta-aineiden apuaineet
- Tarkemmat kirjaamisvaatimukset
- Harvennetun tarkastusvälin piirissä olevat toimijat

Miten muutokset näkyvät - Kasvintuotanto

- Siirtymäaikojen lyhentämiseen entistä tiukempi menettely
 - Tarkastuslaitos arvioi AINA, olisiko jäämätutkimus tarpeellinen
- Kasvihuonetuotanto
 - Pakollista maapohjainen kasvatus ja monokulttuurin rikkova kasvinvuorottelu
 - Ei pakollista viljelykiertoa tai palkokasvia kuten pellolla
 - Viljely rajoitetulla kasvualustalla
 - Voi jatkua 31.12. 2030 ennen 28.6.2017 aloitetussa laajuudessa
 - Uudet toimijat; vain taimikasvatus ja ruukuissa myytävät kasvit (yrtit)
 - Paljon yksityiskohtia -> tarvitaan kunnon ohjeistusta

Muutokset lisäysaineistoon

- Siirtymävaiheen (eli SV2-tuotteena) käytettävä lisäysaineisto edellyttää aina väh. 12 kk siirtymäaikaa
- Tavanomaisen siemenen käyttö ns. yleisellä luvalla ei enää mahdollista 1.1.2021 alkaen...kumotaan ???
- Mahdollisuus myöntää poikkeuslupia tavanomaiselle siemenen käytölle päättyy 31.12.2035
- Uudet tavat jalostaa luomuun soveltuvaa lisäysaineistoa, eli monimuotoaineisto ja luomukasvinjalostus
- Luomulisäysaineistorekisteriin ilmoittaminen maksuttomaksi siemenpakkaamoille

Varotoimenpiteet muiden kuin sallittujen tuotteiden ja aineiden esiintymisen välttämiseksi (art. 28)

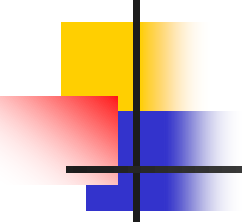
- Kontaminaation välttämiseksi toimijan
 - Tunnistettava tilanteet
 - Otettava käyttöön toimenpiteet
 - Arvioitava säännöllisesti toimenpiteitä
 - Varmistettava eri vaiheiden tuotteiden erilläänpito
- Toimintatapa noudattaa HACCP-periaatetta
 - Hazard Analysis and Critical Control Points eli vaarojen arviointi ja kriittiset hallintapisteet
 - Toimintatavan avulla ennakoivasti tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan elintarviketurvallisuuden kannalta merkittäviä vaaroja
- Ennalta varautumisen periaate ja kontaminaation välttäminen
- Ei uusia jäämärajoja

Muutoksia kotieläintuotantoon

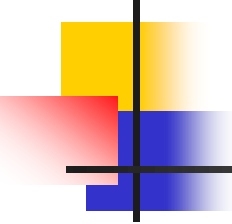
- Eläinlääkkeiden käytön jälkeen AINA väh. 48 h varoaika
 - Koskee myös lääkkeitä, joiden varoaika on 0 vrk
 - Huomioitava pidentyneinä tuotantokatkoksina = väh. hoitojakson pituus + 2 d
- Tavanomaisten eläinten hankintaan jatkossa AINA ELY- keskuksen lupa
- Tuotantoehtoja uusille eläinlajeja
 - Kaniinit
 - Hirvieläimet
- Paljon täsmennyksiä ja muutoksia tuotantoehtojen yksityiskohtiin:
 - Tilavaatimukset siipikarjalle
 - Poikkeusmenettely kananuorikoiden kasvatuksessa päättyy
- Luomurekisteri (jalostus)eläimille
 - Toimii kuten luomusiemenrekisteri nykyään, mutta on maksuton

Valvonta ja tarkastukset

- Perusvaatimukset samat - toimijat valvotaan vähintään kerran vuodessa ja saavat sen perusteella **sertifikaatin**
 - Uusi malli – tarkempia tietoja toimijoista
 - Mahdollisuus lisätä tarkemmin tuotteita ja määriä koskevia tietoja (maksullista)
- Uutta
 - Ryhmäsertifiointi – missä rajat (pienet tilat, luomukeruu)
 - Irtomyynti vähittäiskaupassa
 - Vähäriskiset toimijat

Valvonta ja riskiperusteisuus

- Riskiperusteinen valvonta - tarkastusväli jopa 24 kk
 - Kalenterivuositaisesta, FYYSISESTÄ tarkastuksesta voidaan luopua, kun tila on
 - "nuhteeton" (ei markkinointikieltoja kolmeen vuoteen) ja
 - "vähäriskinen" (markkinointikiellon aiheuttava poikkeama epätodennäköinen)
- Valvonnan tavoite; mahdollisimman paljon toimijoita vähäriskisten toimijoiden luokkaan
 - Kaikki kasvintuotantotilat - aivan suurimpia lukuun ottamatta
- Ylimääräisten tarkastusten vähimmäismäärä 10 %

Taustana uudistukselle

- YMP (EU:n yhteinen maatalouspolitiikka) osa laatupolitiikkaa:
 - Terveys
 - Ympäristö
 - Eläinten hyvinvointi
- Yhteisön ympäristöpolitiikka
- Maaperän suojelua koskeva strategia
- Vihreä Infrastruktuuri (GI) – Euroopan luonnonpääoman parantaminen
- Vrt. uuden rahoituskauden rakenne-ehdotusta (CAP27)

Uuden luomuasetuksen ohjeet

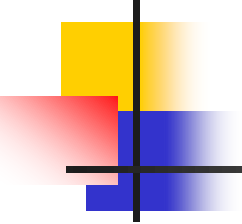
- Ruokaviraston saama palaute nykyisistä ohjeista:
- Sidosryhmien ja asiakkaiden antama palaute ohjeistamme
 - Vaikea lukea
 - Vaikea ymmärtää
 - Virkamieskieltä
- Palaute valvonnasta ja sen epäyhtenäisyydestä
 - Tarkastukset heterogeenisia
 - ELYt soveltavat asetukset osittain eri otteella => Voi johtua nykyisten ohjeiden laadusta

MMM kommentteja nykyohjeista

- Ohjeissa on toistoja valvonnasta ja yleisissä osioissa
 - Päivittäminen pitää tehdä moneen kertaan
 - Riski ristiriitaisille ohjeille – toimijan oikeusturva?
- Viittauksia ohjeesta toiseen
 - Hankaloittaa lukemista
- Toimija, jolla on monipuolinen toiminta joutuu etsimään tietoa eri ohjeista
 - Ehtoja saattaa jäädä huomaamatta
 - Ohjeet voivat tuntua ristiriitaisilta

Ohjeiden aikataulu

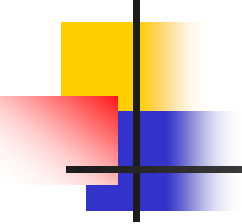
- Komission asetukset ja kansallinen laki vielä vaiheessa
- Kick off 16.3.2020
- Pienryhmiä / laadintatiimejä virkamiesten tukena
- 1. luonnos juhannukseen mennessä
- 2. luonnos syyskuussa laadintatiimien tuotos valmis
- Sanasto, käsitteistö, määritelmät, kootaan 1. luonnoksen yhteydessä eli juhannukseen mennessä, vertaus ja valinta syyskuun kokouksiin mennessä
- Kieliasun ja -tyylin yhtenäistäminen
- Taitto
- Valmiina 1.12.2020

Laadintatiimit – toimijat mukaan

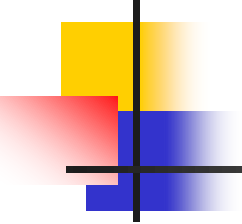

- Peltoviljely, myös tukiasiat
- Lisäysaineisto, muu kasvintuotanto, kasvihuoneet, sienet, mahdollisesti idut
- Keruutuotanto – alueen hyväksyntä, keruu ja ostotoiminta
- Eläintuotanto, kasvinsyöjät
- Eläintuotanto muut, mm sika, siipikarja
- Mehiläiset
- Rehun valmistus, rehujen pakkausmerkinnät
- Elintarvikkeen valmistus, ml vähäinen valmistus maatilalla, koostumus, pakkausmerkinnät
- Elintarvikekauppa, tuonti, tukut, vienti, vähittäiskauppa
- Yleiset ehdot, toiminnan kuvaus ja dokumentointi, asiakirjat
- Valvonta, valvontajärjestelmä, alihankinnan valvonta, maksut
- Tarkastus, varmennusmenettely vuosina , jolloin ei tarkasteta, poikkeamat ja toimenpiteet
- Sanasto : kaikki laadintatiimit

Päivitettävät lomakkeet

- Valvontajärjestelmän lomakkeet
 - Ilmoittautuminen
 - Muutosilmoitukset
 - Lupahakemukset
- Viranomaisten
 - Päätösmallipohjat
 - Sertifikaatti
- Toimijan käyttämät mallilomakkeet
- Tarkastuslomakkeet

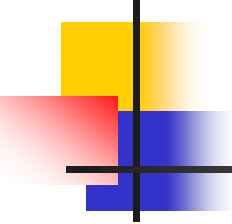

MTK Luomun kuulumisia

- Luomuasetus ja tuotantosäännöt
- CAP – kuinka käy luomutukien
 - Ympäristö
 - Maatalous
- Korona-viruksen vaikutukset
 - Tuotantopanokset
 - Työvoiman saanti
- Luomustrategia
- Luomun kesäkokous
 - 12.-13.8.2020 Knehtilän Luomutila, Hyvinkää

copa***cogeca**
european farmers european agri-cooperatives

Kiitos ja hyvää kevättä kaikille!

Jaana Elo
elojaana67@gmail.com
Puh. 044 222 0879